CYFARFOD COMISIWN FFINIAU A DEMOCRATIAETH LEOL CYMRU A GYNHALIWYD AM 10:00 AM AR 20 MEDI 2023 YN NHŶ HASTINGS A THRWY MS TEAMS

Yn bresennol: Mrs Bev Smith (Cadeirydd) trwy Teams; Mrs Dianne Bevan; Mr Frank Cuthbert; Mr Michael Imperato trwy Teams; Ms Ginger Wiegand.

Swyddogion Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru (CFfDLC) a oedd yn bresennol: Mrs Shereen Williams (Prif Weithredwr); Mr Tom Jenkins (Pennaeth Polisi a Rhaglenni); Mr Dave Carr (Rheolwr Cyllid) trwy Teams; Mr Paul Elliot (Swyddog Arolygon); Miss Caitlin Lowry (Swyddog Cymorth Tîm); Mr Christian Lovatt (Cymorth Tîm).

Ymddiheuriadau: Roger Ashton-Winter (Uwch Reolwr Prosiect)

Amser Dechrau: 10:20
Amser Gorffen: 12:35

1. Datganiadau Buddiannau

1.1. Ni wnaed unrhyw Ddatganiadau Buddiannau.

2. Gwybodaeth gan y Cadeirydd

2.1. Diolchodd y Cadeirydd i staff y Comisiwn am eu cymorth yng Nghynhadledd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC). **Nodwyd** y cafwyd trafodaethau cadarnhaol gyda rhanddeiliaid.

2.2. Rhoddodd y Cadeirydd wybodaeth i'r Comisiwn am gynnig adroddiad drafft y Panel Annibynnol ar Gydnabyddiaeth Ariannol (IRP) ar gyfer 2024/25 a fydd yn cael ei gyhoeddi ym mis Hydref.

3. Cofnodion cyfarfod y Comisiwn a gynhaliwyd ar 20 Gorffennaf 2023

3.1. **Penderfynwyd** cymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 20 Gorffennaf 2023 yn gofnod cywir o'r materion a ystyriwyd.

4. Materion yn Codi

4.1. **Penderfynwyd** derbyn yr Adroddiad gan nodi unrhyw faterion i'w trafod yn ddiweddarach yn y cyfarfod, a rhoddwyd diweddariad ar gynnydd y materion canlynol:

4.2. **(Mater 1)** Cafodd y Comisiwn 1 cais Rhyddid Gwybodaeth rhwng 14 Gorffennaf 2023 a 12 Medi 2023.

4.3. **(Mater 2) Nodwyd** bod Rhondda Cynon Taf yn bwriadu cynnal Arolwg Cymunedol gyda chymorth a chyngor gan y Comisiwn.

4.4. **(Mater 3) Nodwyd** y bydd y mater hwn yn cael ei drafod o dan eitem 6.

4.5. **(Mater 4) Nodwyd** na chafwyd ymateb o hyd gan Lywodraeth Cymru (LIC). Bydd angen i'r Comisiwn bellach ymestyn y brydles ar gyfer eiddo Hastings am flwyddyn gyda'r un cyfnod rhybudd â'r estyniad presennol. **Cytunwyd** y bydd y Cadeirydd yn anfon neges e-bost at LIC.

4.6. **(Mater 5) Nodwyd** bod canfyddiadau cychwynnol wedi cael eu rhannu yng nghynhadledd CLILC. Nodwyd y bydd ORS yn rhannu canfyddiadau manwl gyda'r Comisiwn yng nghyfarfod mis Hydref neu fis Tachwedd hat.

4.7. **(Mater 6) Nodwyd** bod Archwilio Cymru yn ymgynghori ar eu ffioedd ar gyfer 2024-25 ar hyn o bryd.

4.8. **(Mater 7) Nodwyd** bod y broses recriwtio ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg (ARAC) yn parhau ac y bydd yn cau ar 5 Hydref 2023.

5. Y Rhaglen Bontio (i'w thrafod)

5.1. **Nodwyd** bod hyn wedi cael ei ohirio tan 11 Hydref.

6. Y Flaenraglen Waith

6.1. **Nodwyd** bod Roger Ashton-Winter o'r Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau (DLUHC) wedi ymuno â CFfDLC dros dro i gefnogi'r Prif Weithredwr.

6.2. **Nodwyd** bod papur llywodraethu wedi cael ei lunio i amlinellu'r angen am swydd-ddisgrifiad unigol ar gyfer Comisiynydd Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru (CDFfC).

6.3. **Nodwyd** bod cyfarfod strwythur staff wedi cael ei gynnal gyda LIC a'r IRP ac y bydd gwaith ychwanegol yn cael ei wneud i adlewyrchu canlyniadau'r trafodaethau.

6.4. **Nodwyd** y dylai llinell amser ar gyfer terfynu cyfnod comisiynwyr yn eu swydd gael ei gosod ar yr agenda ar gyfer cyfarfod 11 Hydref.

Gweithredu: Mabwysiadu llinell amser ar gyfer cyfnod comisiynwyr yn eu swydd yng nghyfarfod mis Hydref.

7. Adroddiad ar y Gyllideb

7.1. **Nodwyd** bod gorwariant o ran costau staff o ganlyniad i daliad 'costau byw' untro LlC.

7.2. **Nodwyd** bod tanwariant o ran ffioedd aelodau gan na chynhaliwyd cyfarfodydd ym mis Ebrill a mis Awst.

7.3. **Nodwyd** bod y Post Brenhinol wedi rhoi ad-daliad i'r Comisiwn am y peiriant ffrancio darfodedig.

7.4. **Nodwyd** bod sawl gorwariant yn deillio o'r ffaith bod y Comisiwn yn aros i adennill costau gan awdurdodau lleol ar gyfer yr Arolygon Cymunedol a gynhaliwyd.

8. Rheoli Risg

8.1. Rhoddwyd ystyriaeth i'r Adroddiad Rheoli Risg dyddiedig 20 Medi gan y Rheolwr Cyllid. Roedd y Comisiwn o'r farn nad oedd angen unrhyw newidiadau i'r gofrestr bresennol.

9. Adroddiad cyfarfod yr ARAC ar 25 Gorffennaf

9.1. Rhoddwyd ystyriaeth i Adroddiad Cyfarfod yr ARAC a gynhaliwyd ar 25 Gorffennaf gan y Rheolwr Cyllid.

9.2. Trafododd y Comisiwn rôl yr ARAC wrth symud ymlaen yn ogystal â Diwygio Etholiadol. Roedd y Comisiwn o'r farn y byddai angen asesiad o'r risgiau sy'n gysylltiedig.

9.3. **Nodwyd** y byddai oedi wrth archwilio'r cyfrifon blynyddol ar gyfer 2022-23 o ganlyniad i ofynion archwilio ychwanegol a osodwyd ar Archwilio Cymru.

10. Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon Terfynol 2022-23

10.1. **Nododd** y Comisiwn fod yr archwiliad o Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2022-23 yn parhau o hyd ac amcangyfrifwyd y byddai'r archwiliad yn cael ei gwblhau yn gynnar ym mis Hydref.

11. Adroddiad Cynnydd Arolygon

11.1. Rhoddwyd ystyriaeth i'r Adroddiad Cynnydd Arolygon dyddiedig 12 Medi gan y Pennaeth Polisi a Rhaglenni.

11.2. **Nodwyd** y bydd yr Opsiynau Terfynol ar gyfer Bro Morgannwg yn cael eu hystyried yng nghyfarfod mis Rhagfyr neu fis Ionawr.

11.3. **Nodwyd** y disgwylir i Adroddiad Cynigion Drafft Caerffili gael ei gyhoeddi ar 10 Hydref ac y bydd yr ymgynghoriad yn parhau tan 4 Rhagfyr.

11.4. Bydd y Pennaeth Polisi a Rhaglenni a'r Swyddog Arolygon yn cyflwyno'r opsiynau ar gyfer arolwg Ceredigion i'r Comisiwn yng nghyfarfod heddiw. **Nodwyd** y bydd Adroddiad Cynigion Drafft yn cael ei gyflwyno yng nghyfarfod mis Hydref.

11.5. **Nodwyd** y bydd arolwg Abertawe yn dechrau ar 25 Medi. Yna, bydd y cyfnod ymgynghori cychwynnol yn dod i ben ar 19 Tachwedd.

11.6. **Nodwyd** bod arolwg Sir Benfro wedi cael ei oedi tan 23 Hydref ac y bydd y cyfnod ymgynghori cychwynnol yn dod i ben ar 17 Rhagfyr. Mae'r Comisiwn yn aros am bolisi maint y cyngor o hyd.

11.7. **Nodwyd** bod y Cadeirydd yn cytuno ar y gwersi a ddysgwyd a'r cofnod arddull ac nad yw'n gweld newidiadau i'r gofrestr risg.

12. Arolwg Cymunedol Ceredigion

12.1. Wrth gynnal arolygon yn y dyfodol, argymhellodd y Comisiwn y dylid cytuno gydag awdurdodau lleol i wneud Adran 21 ac Adran 31 er mwyn osgoi unrhyw faterion cyfreithiol.

12.2. Datgelodd Mrs Dianne Bevan fuddiant yng Ngheredigion oherwydd bod aelodau agos o'i theulu'n byw yn un o'r cymunedau sy'n cael eu harolygu yng Ngheredigion.

12.3. Rhoddwyd ystyriaeth i Arolwg Cymunedol Ceredigion – Papur Opsiynau Drafft dyddiedig 12 Medi 2023 gan y Swyddog Arolygon.

12.4. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Aberystwyth. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o'r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.5. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Aberaeron. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o'r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.6. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Aberteifi. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o'r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.7. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Llanbedr Pont Steffan. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o'r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.8. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Ceinewydd a Llanllwchaearn. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 2 o'r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.9. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Tregaron. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o'r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.10. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Llandysul. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o'r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.11. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Aber-porth. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o'r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.12. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Beulah. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o'r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.13. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Borth. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o'r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.14. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Dyffryn Arth. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o'r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.15. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Llandyfrïog. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o'r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.16. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Llangoedmor. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o'r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.17. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Llansanffraid. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o'r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.18. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Melindwr. Dewisodd y Comisiwn Opswn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.19. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Blaenrheidol a Phontarfynach. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.20. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Ceulan a Maesmawr, Llancynfeyn ac Ysgubor y Coed. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.21. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Genau’r Glyn a Thirymynach. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.22. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Henfynyw a Llannarth. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.23. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Llanddewibrefi, Llanfair Clydogau a Llangybi. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.24. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Llandysiliogogo a Throed-yr-aur. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.25. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Llanfarian a Llanrhystud. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.26. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Llanfihangel Ystrad a Llanwnnen. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.27. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Llangrannog a Phenbryn. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.28. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Llanilar a Thrawsgoed. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.29. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Ysbyty Ystwyth, Ystrad Fflur ac Ystrad Meurig. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.30. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Ciliau Aeron a Nantcwnlle. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.31. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Llangeitho, Lledrod a Llangwy. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.32. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol Faenor a Llanbadarn Fawr. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.33. Rhoddwyd ystyriaeth i’r opsiynau ar gyfer Arolwg Cymunedol y Ferwig. Dewisodd y Comisiwn Opsiwn 1 o’r cynigion drafft (cyfeiriwch at dempledi Safon Benderfynu i gael rhagor o wybodaeth).

12.34. **Nodwyd** bod y Comisiwn yn diolch i’r Swyddog Arolygon am ei waith ar Arolwg Cymunedol Ceredigion.

Gweithredu: Cysylltu â Cheredigion ynglŷn â newid i’r boblogaeth yng Ngheinewydd ar gyfer Arolwg Cymunedol.

13. Calendr Digwyddiadau

13.1. Rhoddwyd ystyriaeth i’r Calendr Digwyddiadau.

14. Unrhyw Fater Arall Perthnasol

14.1. Ni nodwyd unrhyw fater arall perthnasol.

Dyddiad y Cyfarfod Nesaf: 25 Hydref 2023